

Література:

1. Дзюбко Л. Перехід із початкової до середньої школи. Психолого-педагогічні особливості / Л. Дзюбко // Психолог. – 2011. – №21. – С.4-6.

УДК 159.954:331.54

*Барчі Беата Василівна,
Бай Каріна Ярославівна
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

ТВОРЧА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ В ГАЛУЗІ ПСИХОЛОГІЇ

Одним з пріоритетних напрямів реформування вищої освіти в Україні є гуманізація освітньої діяльності, спрямування навчально-виховного процесу на формування творчої особистості майбутнього фахівця, створення умов для розкриття талантів, духовно-емоційних та розумових здібностей студентів. Особливості соціально-економічної та культурної ситуації в нашій країні полягають в тому, що зміни у суспільстві ставлять проблему розвитку людини у ранг пріоритетних завдань. При цьому оновлення в освіті пов'язані з визнанням провідної ролі внутрішньої активності особистості у її розвитку.

У більш широкому суспільному плані рівень задоволення професійною діяльністю може свідчити про соціальне благополуччя суспільства в цілому. Сьогодні поставлені нові цілі й цінності професійної підготовки сучасного фахівця в галузі психології. У найширшому змісті, з позицій гуманістичної психології ця ціль може бути сформульована як створення умов для підвищення вірогідності самореалізації особистості спеціаліста як суб'єкта професійної діяльності.

Окремі сторони процесу підготовки та професійного становлення майбутніх психологів проаналізовано у роботах О.Г. Асмолова, Ю.К. Бабанського, І.В. Дубровіної, Л.В. Долинської, В.М. Карандашева, В.Я.Ляудіс, С.Д. Максименка, Р.В. Овчарової, В.Г. Панка, Н.Т. Пов'якель, Л.І.Уманець, Н.В. Чепелевої та інших дослідників. В той же час ідеї про творчий характер мислення людини, його специфіку та закономірності розвитку представлені в роботах Б.Г. Ананьєва, П.Я.Гальперіна, О.В. Запорожця, Г.С. Костюка, О.М. Леонтєва, Б.М. Теплова та інших авторів, що підтверджується наступним виразом С.Л. Рубінштейна: «У процесі мислення на більш творчому його етапі об'єкт входить у нові зв'язки і відносини, проявляється в нових властивостях і якостях, з нього ніби «черпає» все новий зміст» (Rubynshteyn 1958) [3].

Серед різноманітних засобів впливу на підростаюче покоління творчості відводиться значна роль у формуванні духовності людини.

Саме творчість значною мірою зумовлює впровадження особистісно-орієнтованих освітніх технологій, створення сприятливих умов для внутрішнього саморуку (саморозвитку, самовиховання, самовдосконалення) психолога і вихованця.

Одним із завдань становлення майбутнього психолога є розвиток творчої свідомості. Творча свідомість, будучи сферою нестандартного, визначається як свідомість, що включає в себе цілі, мотиви, орієнтації, психологічні налаштування, спрямовані на здійснення структурної, функціональної, інституціональної, нормативної, культурної, соціальної трансформації того чи іншого об'єкта. Найбільші можливості в удосконаленні особистості, на думку психологів, відкриває творчість. Саме творча самореалізація сприяє розвитку особистості, досягненню нею багатьох цілей; при цьому спосіб її стає індивідуальним. Загально визнано, що людина хоче стати такою, яким є її ідеал. На думку О. В. Дедюхіна [1], у процесі творчої самореалізації це неможливо, оскільки людина розкриває і розвиває власні обдарування, а не наслідує когось іншого.

“Саме у творчості знаходиться джерело самореалізації особистості, яка вміє аналізувати проблеми, які виникають, встановлювати системні зв'язки, виявляти протиріччя, знаходити їх оптимальне рішення, прогнозувати можливі наслідки, реалізації таких рішень і т. ін.”, – наголошував С. Л. Рубінштейн [3, с. 277].

Сучасними вченими акцентується увага на тому, що кожна людина від природи певною мірою володіє задатками для розвитку творчого потенціалу, який можна визначити як універсальну, цілісну якість людини, змістовна визначеність якої виявляється у творчій діяльності на основі прирощення матеріально-духовних цінностей, саморозвитку і самореалізації особистості за допомогою фізичних, психологічних і духовних ресурсів [4].

Самореалізація – це здійснення можливостей розвитку «Я» за допомогою власних зусиль, співтворчості, сумісної діяльності з іншими людьми, соціумом, світом взагалі. Самореалізація – це не лише процес, а й результат. При цьому в межах гуманістичної психології результат самореалізації завжди має суб'єктивний характер, оскільки ступінь реалізації внутрішнього потенціалу краще від усіх може оцінити лише сама людина у своїх суб'єктивних переживаннях.

Освітній процес вищого навчального закладу повинен сприяти формуванню у студентів певної ідеї власного творчого розвитку і самозростання, що передбачає наявність особистісних цілей, стандартів, принципів, очікувань і переконань щодо свого "Я" і своїх творчих можливостей, які відповідають вимогам соціуму та професійним нормам. Іншим завданням у процесі навчання є розвиток сфери "Я" – компетентностей особистості – як створення таких умов, за яких максимально розвиваються можливості та здібності в пізнанні світу своєї професії. Поняття "Я – компетентність" трактується як особистісне інтегративне утворення: знання, вміння, розуміння і здатність до творчості у своїй професії і в будь-якій іншій сфері людського досвіду. Третє завдання – це створення умов на факультеті для розвитку відповідальності студентів. Це передбачає розвиток почуття внутрішньої причетності особистості не тільки до своєї справи, навчання, професії, свого "Я", але і співпричетності до інших людей, соціуму, світу в цілому. Мається на увазі розвиток морального початку, який неминуче

супроводжує особистісне зростання людини. Так, Н. А. Рыбакова [2] констатує, що прагнення виконання цих педагогічних завдань створить умови для забезпечення самореалізації студентів в освітньому процесі та подальшої творчої самореалізації у професійній діяльності.

Література:

1. Дедюхина, О. В. Творческая самореализация музыканта-педагога в процессе профессиональной адаптации : автореферат диссертации на соискание научн. степени канд. пед. наук [Рукопись] / О.В. Дедюхина. – Н. Новгород, 2005. – 26 с.
2. Рыбакова, Н. А. Художественно-творческая самоактуализация учителя музыки : теоретический аспект [Текст] : монография / Н.А. Рыбакова. – Бийск : АГАО им. В. М. Шукшина, 2011. – 153 с.
3. Рубинштейн, С. Л. Основы общей психологии [Текст] : учебное пособие / С.Л. Рубинштейн. – СПб. : Питер, 2009. – 712 с.
4. Лихвар, В. Д. Розвиток художньо-творчого потенціалу молодших школярів у процесі образотворчої діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. [Рукопис] / Лихвар В. Д. – Харків, 2003. – 205 с.

УДК 37.015.311

*Барчі Беата Василівна,
Добра Катерина Юрївна
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

СУБ'ЄКТНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Дослідження змістових трансформацій процесу становлення особистості упродовж всіх етапів її онтогенезу займало й до сьогодні займає у психології ключове місце, оскільки його результати прямо чи опосередковано наближають до розв'язку однієї з центральних проблем, а саме - проблеми самодетермінації психічної активності людини (К.О. Абульханова-Славська, Л.І. Анциферова, Г.О. Балл, М.Й. Боришевський, Г.С. Костюк, С.Д. Максименко, С.Л. Рубінштейн, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко, Н.В. Чепелева) [1].

Ключове значення досліджуваної проблеми стає очевиднішим за сучасного стану оновлення системи освіти, у напрямку гуманізації і спрямованості її на "особистісний вимір" навчально-виховного процесу, на формування у особистості здатності до самостійного й відповідального вибору власного вектору розвитку.

Евристичний потенціал суб'єктного підходу виявився особливо затребуваним у наш час, оскільки він дозволяє знаходити адекватні відповіді на виклик психологічній науці – створити психологічний портрет особистості в сучасній ситуації розвитку особистості. Невизначеність, нестійкість соціальних умов, вимоги конкурентоспроможності, ефективності, інноваційності праці ставлять перед особистістю нові завдання розвитку. Орієнтиром стає образ життєстійкої, лабільної особистості, структурним стрижнем якої є властивості,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>